

Бекітемін:

«Дарын» РҒПО директоры  
А.Унайбеков

2022 жыл « 12 » 10

**Жалпы білім беретін пәндер бойынша  
зерттеу жобаларының республикалық конкурсын  
(бұдан әрі - зерттеу конкурсы) өткізу бойынша  
әдістемелік ұсынымдар**

**1. Жалпы ережелер**

1. Зерттеу конкурсы төрт кезеңде өткізіледі:

1) бірінші кезең (мектепішілік, аудандық) – білім бөлімдері;

Оқушылардың зерттеу жобасының күнделігін міндетті түрде жүргізу (фото және видео растаумен) және оны бағалау үшін комиссияға ұсыну. Зерттеу жоспарын, жобаның аннотациясын және зерттеу жобасының дайын өнімін ұсыну.

Оқушының жұмысын сипаттайтын зерттеу жобасына эссе енгізу.

2) Екінші кезең (алдынала іріктеу) – облыстардың, Астана, Алматы және Шымкент қалаларының білім басқармалары, республикалық білім беру ұйымдары, "Назарбаев Зияткерлік мектептері" ДББҰ, "Республикалық физика-математика мектебі" коммерциялық емес акционерлік қоғамы, екі турда өткізеді:

бірінші тур - жобаларды қорғау;

екінші тур - жалпы білім беретін пәндер бойынша зерттеу жобаларының республикалық конкурстары өткізілетін пәндер тізбесіне сәйкес сыныбына, оқыту тіліне сәйкес бейіндік пәнді тереңдетіп оқыту бағдарламасы бойынша тестілеу.

Әдістемелік кеңес құрастырған тест тапсырмалары - 60 (120 балл), оларды орындау үшін 2 астрономиялық сағат бөлінеді.

Төртінші кезеңге тестілеу балдарының жалпы санынан кемінде 50% балл жинаған іріктеу кезеңінің екінші турына қатысушылар жіберіледі. Командалық жұмысты үшінші кезеңге жіберу үшін Авторлардың жинаған балдарының орташа арифметикалық саны өту балы болып табылады.

3) үшінші кезең (іріктеу) – жаратылыстану-математикалық бағыттағы пәндер бойынша - "Дарын" РҒПО, қоғамдық-гуманитарлық

бағыттағы пәндер бойынша - облыстық білім басқармалары алдын ала сараптама жүргізеді.

4) төртінші кезеңді (республикалық) -- жобаларды қорғауды "Дарын" республикалық ғылыми-практикалық орталығы жүргізеді.

Конкурстың республикалық кезеңінің нәтижелері бойынша жаратылыстану – математикалық бағыттағы пәндер бойынша республикалық кезеңнің үздік жеңімпаз жобалары "Regeneron ISEF" ғылым мен техниканың дүниежүзілік көрмесінде Қазақстанның атынан қатысады, онда әлемнің көптеген елдерінің оқушыларының зерттеулері мен өнертабыстарының нәтижелері ұсынылады.

Зерттеу конкурсының аудандық/қалалық және облыстық кезеңдерін өткізу мерзімі облыстардың, Астана, Алматы және Шымкент қалаларының білім басқармалары, РББҰ, «НЗМ» ДББҰ және «РФММ» КеАҚ басшыларының бұйрығымен айқындалады. Конкурстың республикалық кезеңі Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің бұйрығымен белгіленген мерзімде өткізіледі.

## **2. Зерттеу байқауының мақсаттары мен міндеттері:**

1) оқушылардың ғылыми-зерттеу және оқу-танымдық қызметін ынталандыру;

2) ең дарынды және дарынды жас зерттеушілерді іріктеу және қолдау;

3) Қазақстан Республикасының зияткерлік әлеуетін қалыптастыруға жәрдемдесу болып табылады.

**3. Зерттеу конкурсының екінші кезеңін облыстардың, Астана, Алматы және Шымкент қалаларының білім басқармалары өткізеді.** Зерттеу конкурсының өткізілуін бақылау облыстық, Астана, Алматы және Шымкент қалаларының білім басқармаларына, өңірлік "Дарын" орталықтарына, республикалық білім беру ұйымдарына, "Назарбаев Зияткерлік мектептері" ДБҰ-ға жүктеледі.

Өңірлік-облыстық деңгейде зерттеу жобалары конкурсының екінші кезеңінің бірінші туры барлық санитарлық-эпидемиологиялық нормаларды, медициналық, өрт қауіпсіздігі мен қоғамдық тәртіпті сақтай отырып, ашық көрме форматында халықаралық практикаға сәйкес ұйымдастыру және өткізу ұсынылады. Өткізу орны болып акт залы / спорт залы белгіленеді. Өрбір оқушыға зерттеу жобасын орналастыру үшін арнайы орын беріледі.

Ютуб арнаға трансляциямен залдың бейне жазбасын және бейнебақылауын қамтамасыз ету қажет. Сілтемені "Дарын" РҒПО-ға ұсыну қажет.

Қазылар алқасының әрбір мүшесі бекітілген секциялар бойынша қатысушылардың жұмыстарын жеке тыңдайды, сұрақтар қояды және оқушыларға өз бағалары мен кеңестерін береді. Қазылар алқасы әр қатысушының жұмысын бекітілген критерийлер негізінде бағалайды, оқушымен кері байланыс орнатады және арнайы бағалау планшетінің көмегімен оқушыға берілген ұпайлардың жалпы санын залдағы LED экранға шығарады.

### **Зерттеу жобаларын бағалау.**

Зерттеу жобаларын бағалау Ереженің 3 тармағында көрсетілген I, II, III бағыттағы жаратылыстану-математикалық пәндер бойынша жазылған жобалар үшін 100 балдық шкала бойынша келесі критерийлер арқылы жүргізіледі: қойылған проблеманың өзектілігі, жобалық жұмыс мазмұнының сапасы, зерттеу әдістері, ғылыми және практикалық құндылығы, нәтижені бағалау, автордың жобаны 3 бағытта ұсына білуі (3-5 қосымшалар):

1. Ғылыми (ғалымдар, профессорлар) - 36 балл,
2. Бизнеске бағдарланған (бизнесмендер мен кәсіпкерлер) - 32 балл,
3. Практикалық (мамандар) - 32 балл.

Зерттеу жобаларын бағалау Ереженің 3 тармағында көрсетілген IV бағыттағы қоғамдық-гуманитарлық пәндер бойынша жазылған жобалар үшін 100 балдық шкала бойынша келесі критерийлер арқылы жүргізіледі: қойылған проблеманың өзектілігі, жобалық жұмыс мазмұнының сапасы, зерттеу әдістері, ғылыми және практикалық құндылығы, нәтижені бағалау, автордың жобаны ғылыми бағытта ұсына білуі (2 қосымша).

**4. Зерттеу конкурсының екінші кезеңінің екінші кезеңі –** тестілеу ағымдағы жылдың 13-15 желтоқсанында республиканың барлық облыстарында және Астана, Алматы және Шымкент қалаларында, республикалық білім беру ұйымдарында, РФММ КеАҚ, "Назарбаев Зияткерлік мектептері" ДББҰ бір мезгілде өткізіледі. Зерттеу байқауының ережелеріне сәйкес тестілеу нәтижелерінің апелляциясы қарастырылмаған. *(Тестілеуді өткізу жөніндегі Нұсқаулық қосымша жіберілетін болады).*

Тестілеу кезінде қатаң тыйым салынады:

- тест тапсырмаларын ұжымдық орындау, бөгде адамның көмегін пайдалану (ата-аналар, мұғалімдер, интернет желісі және т. б.);
- ішкі жадтан немесе Интернеттен жүктелген мәтіндік, графикалық және/немесе аудио форматта ақпарат беруге қабілетті кез келген байланыс құрылғыларын, смартфондарды, смарт-сағаттарды немесе кез келген басқа гаджеттерді пайдалануға;
- кез-келген электронды немесе қағаз анықтамалық ақпаратты, оқулықтарды, басқа әдебиеттерді, конспектілерді және басқа

дайындалған жазбаларды, калькуляторларды қолданыңыз (тек физика және химия пәндерінен алуға болады);

- жұмыс орнынан кету.

Зерттеу конкурсының екінші кезеңін өткізудің ашықтығын, академиялық адалдығын қамтамасыз ету қажет.

## **5. Зерттеу конкурсын өткізу тәртібі**

1. Зерттеу конкурсының екінші кезеңін ұйымдастыру және өткізу жөніндегі ұйымдастыру комитеттерінің құрамы бекітіледі. Ұйымдастыру комитетінің құрамына ұйымдастыру комитетінің төрағасы мен мүшелері кіреді. Төрағалар зерттеу конкурсын ұйымдастыруға және өткізуге жауапты "Дарын" өңірлік орталықтарының директорларын айқындайды.

2. Әр секция бойынша қазылар алқасының құрамын құрып, бекіту қажет, оған: ғалымдар, кәсіпкерлер, практиктер кіруі тиіс. ЖМБ пәндерін ғылыми, бизнес-бағдарлау, практикалық бағыттар бойынша, ҚГБ пәндерін ғылыми бағыт бойынша критерийлерге сәйкес жобаларды бағалауды қамтамасыз ету.

Оқушылардың зерттеу жобасының күнделігін (фото және видео растаумен), зерттеу жоспарын, жобаның аннотациясын және зерттеу жобасының дайын өнімін бағалау үшін қазылар алқасының мүшелеріне ұсыну қажет.

3. Зерттеудің этикалық нормаларына және қатысушының жас ерекшеліктеріне (мектепішілік, аудандық, облыстық кезеңдер) сәйкестікке этикалық комиссияны енгізу. Әдеп жөніндегі кеңестің құрамын қалыптастыру және бекіту. Әдеп жөніндегі кеңес-этикалық нормаларды сақтау (адалдық, объективтілік және жобаны өзірлеудің барлық кезеңдерінде мүдделер қақтығысын болдырмау, қауіпсіздік техникасын сақтау, қоршаған ортаны қорғау, зияткерлік құқық).

4. Плагиатқа қарсы зерттеу жобаларын міндетті түрде тексеру, анықтама беру. Плагиатқа қарсы анықтаманы дарынды балалармен жұмыс жөніндегі "Дарын" өңірлік орталықтары береді (онлайн антиплагиат жүйелерімен жинақталатын, жобаның басқа жерден алынбағаны туралы есеппен мәтіннің бірегейлігін тексеру, бірегейліктің рұқсат етілген пайызы – 80 %).

**6. Зерттеу конкурсының екінші кезеңінің қорытындысы бойынша** Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің 2022 жылғы 13 қыркүйектегі № 398 бұйрығына сәйкес "Дарын"РҒПО-ға есеп беру:

1. 2022 жылғы 23 желтоқсанға дейін зерттеу конкурсының екінші кезеңін өткізу қорытындылары туралы;

2. 2022 жылғы 23 желтоқсанға дейін жаратылыстану-математикалық бағыттағы пәндер бойынша оқушылардың жұмыстарын (қағаз және электрондық нұсқалары) сараптамаға ұсыну

(төртінші кезеңге өткен оқушылардың жұмыстары, плагиатқа қарсы анықтаманы жұмыспен қоса тапсыру);

3. 2023 жылғы 20 қаңтарға дейін зерттеу конкурсының үшінші кезеңінің іріктеу турының қорытындылары туралы (гуманитарлық бағыттағы пәндер бойынша сараптама).

**Республикалық ұйымдастыру комитеті  
(Жобалау қызметі және дарынды оқушылардың  
шығармашылығын дамыту бөлімі  
Байланыс тел. 8 7172 57 01 60,  
эл.пошта a.kokurova@daryn.kz)**